

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 127/2024-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B5-41C/20/2020 takto

rozhodol:

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B5-41C/20/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. B5-41C/20/2020 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** mu Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. januára 2024 v spojení s doplnením doručенým ústavnému súdu 29. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu (predtým Okresného súdu Bratislava V) v označenom konaní. Navrhuje, aby ústavný súd mestskému súdu prikázal konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie 4 370 eur.
2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 127/2024-23 zo 7. marca 2024 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.
3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 26. marca 2020 na okresnom súde žalobu o náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím orgánu verejnej moci.
4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta zbytočné prietahy v napadnutom konaní, ktoré ani po 3 rokoch a 10 mesiacoch nie je právoplatne skončené. Vo veci bolo vykonané prvé pojednávanie až po roku a jednom mesiaci (19. mája 2021). Dvakrát došlo k zrušeniu nariadeného pojednávania z dôvodov na strane zákonného sudcu. Postup súdu prvej inštancie považuje za neefektívny a nesústreďený aj napriek tomu, že si žaloba o náhradu škody v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyžaduje osobitnú rýchlosť konania. V rámci svojej argumentácie sťažovateľ poukázal na to, že v jeho právnej veci ide o jednoduchý civilný spor, ktorý tvorí štandardnú agendu súdu. Vo veci ešte nebolo vykonané dokazovanie. Sťažovateľ svojím konaním v napadnutom konaní neprispel k zbytočným prietahom. Poukázal na svoj aktívny prístup, a to na podania (z 9. júla 2020 a 12. januára 2021) o nariadenie termínu pojednávania, sťažnosť predsedovi súdu na prietahy v konaní či žiadosť o doručenie vyjadrenia protistrane. Poukázal aj na dve obdobia nečinnosti okresného súdu, a to od 29. septembra 2020 do 19. mája 2021 a od 6. septembra 2021 do 22. augusta 2022.
5. Vo veci bolo nariadené pojednávanie na 31. január 2024, ktoré však bolo následne z dôvodu choroby zákonného sudcu zrušené.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

6. V podaní doručенom ústavnému súdu 26. marca 2024 podpredseda mestského súdu uviedol, že súd prvej inštancie od doručenia žaloby vo veci vykonával potrebné procesné úkony, nariaďoval pojednávania a vo veci postupoval plynule a bez zbytočných prietáhov. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa považuje za nedôvodnú. V ostatnom odkázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne.

Tá po podrobnom chronologickom opise procesných úkonov poukázala na dlhodobú zaťaženosť súdu prvej inštancie a neprimeraný počet jej pridelených vecí. Z tohto dôvodu nebolo možné v každej jej pridelenej veci vykonať úkon plynulo a v krátkom čase. Ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorý bol informovaný o stave napadnutého konania a objektívnych prekážkach, sa javí ako účelová. Poukázala aj na opatrenia prijaté v rámci pandemického obdobia, ktoré výrazným spôsobom ovplyvňovali plynulosť súdnych konaní. Nestotožnila sa s názorom sťažovateľa o nenáročnosti danej veci. Posudzovanú vec považuje za skutkovo a právne zložitú, v rámci ktorej bolo potrebné, práve na základe požiadavky sťažovateľa, vyžiadať súvisiaci trestný spis, ktorý si tiež vyžiadal dostatok času na prípravu pojednávania.

7. V okolnostiach danej veci ústavný súd z dôvodu hospodárnosti konania vyjadrenie mestského súdu nezaslal na repliku sťažovateľovi. Skutkový stav veci v súvislosti s posúdením porušenia sťažovateľom označených práv, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti a vyjadrenia mestského súdu, nie je sporný.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Predmetom konania pred ústavným súdom po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je rozhodovanie o tom, či postupom mestského súdu v napadnutom konaní a jeho nečinnosťou došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a zodpovedajúcemu právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

11. Predmetom napadnutého konania je žaloba o náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím orgánu verejnej moci. Ide o vec, ktorá patrí do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. V danom prípade ústavný súd nezistil zásadnú právnu či skutkovú náročnosť sporu, ktorá by viedla k predĺženiu napadnutého konania.

12. Pokiaľ ide o význam sporu pre sťažovateľa v súvislosti s potrebou rýchlosti rozhodovania, tak v posudzovanej veci sa sťažovateľ v civilnom spore proti žalovanému štátu domáha náhrady škody za jeho trestné stíhanie, ktoré skončilo právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom. V tomto smere možno prisvedčiť sťažovateľovi, že napadnuté konanie si vyžaduje osobitnú rýchlosť. Ústavný súd aj s odkazom na judikatúru EŠLP zdôrazňuje, že do kategórie konaní vyžadujúcich si osobitnú rýchlosť možno zaradiť aj tie, ktoré sa týkajú pracovnoprávných sporov či sporov týkajúcich sa vo všeobecnosti vecí sociálneho zabezpečenia či náhrady škody za ublíženie na zdraví a osobného statusu (m. m. III. ÚS 177/2012, IV. ÚS 136/2022, I. ÚS 374/2022).

13. Na ťarchu sťažovateľa z pohľadu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní možno pripísať skutočnosť, že priebeh konania pred mestským (predtým okresným) súdom bol viackrát charakterizovaný využitím procesných dispozičných oprávnení sťažovateľa, ktoré na strane súdu prvej inštancie vyvolali povinnosť reagovať predpísaným spôsobom na tieto procesné návrhy. Išlo predovšetkým o návrhy sťažovateľa na prerušenie napadnutého konania a na pripustenie zmeny žaloby, ktoré boli uznesením z 18. mája 2023 zamietnuté.

14. Podľa právneho názoru ústavného súdu využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi na uplatňovanie a presadzovanie jeho práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (m. m. I. ÚS 31/01). Zároveň dĺžku konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietáhov v prípade, keď súd o procesných návrhoch sťažovateľa konal a rozhodoval bez zbytočných prietáhov (napr. II. ÚS 41/00, III. ÚS 242/2021). Uvedené skutočnosti nepochybne mali dopad na celkovú dĺžku trvania konania, na čo ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

15. Ústavný súd napokon hodnotil aj samotný postup súdu prvej inštancie. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanej celkovej dĺžke napadnutého konania (v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti trvá 4 roky, pozn.) ústavný súd konštatuje, že toto konanie sa začalo doručením žaloby okresnému súdu 27. marca 2020, pričom do podania ústavnej sťažnosti 26. januára 2024 nebolo vo veci rozhodnuté. Od podania žaloby do uskutočnenia pojednávania 19. mája 2021 okresný súd konal plynulo, vykonával procesné úkony potrebné pre meritórne rozhodnutie. Neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu ústavný súd zistil v období od uskutočnenia pojednávania 12. októbra 2021 do 22. augusta 2022 (teda 10 mesiacov), keď okresný súd nariadil ďalšie pojednávanie na 28. február 2023. To, že spor doteraz nie je právoplatne rozhodnutý, je spôsobené predovšetkým nečinnosťou súdu.

16. Obranu mestského súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť prietahy v konaní, ústavný súd so všeobecným odkazom na svoju ustálenú judikatúru neakceptoval. Vysoká zaťaženosť sudcov či jednotlivých súdnych oddelení nemôžu byť na ťarchu strany sporu a nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci samej. Prihliadnuc na konkrétne okolnosti posudzovanej

veci (najmä na skutočnosť, že k zrušeniu nariadených termínov pojednávania dochádzalo z iných dôvodov, nie v súvislosti s opatreniami na zabránenie šírenia ochorenia COVID-19), ústavný súd neakceptoval ani obranu mestského súdu spočívajúcu v realizácii opatrení súvisiacich so zabránením šírenia ochorenia COVID-19 (obdobne II. ÚS 120/2022).

17. Vychádzajúc z uvedených zistení, dospel ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, ktoré boli spôsobené nečinnosťou mestského súdu. Preto vyslovil porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

18. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany s'ťažovateľom prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní, v ktorom nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o s'ťažnosti s'ťažovateľa právoplatne rozhodnuté, konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

19. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže priznať s'ťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal. S'ťažovateľ v ústavnej s'ťažnosti žiada o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 4 370 eur s poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania bez meritórneho rozhodnutia a na osobitné okolnosti jeho prípadu.

20. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia.

21. S ohľadom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania bez meritórneho rozhodnutia, ako aj na konštatovanú neodôvodnenú nečinnosť mestského (okresného) súdu v zistenom období, s prihliadnutím na čiastočný podiel s'ťažovateľa na vzniknutých priet'ahoch, na predmet sporu a jeho význam pre s'ťažovateľa, ústavný súd považoval priznanie mu sumy 1 000 eur za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadost'učinenia ústavný súd návrhu s'ťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

22. Zistené porušenie ústavných práv s'ťažovateľa odôvodňuje, aby mu mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením

advokátom. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti mestského súdu nahradiť sťažovateľovi v určenej lehote trovy konania na účet jeho právneho zástupcu (výrok 4 tohto nálezu).

23. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokáta v celkovej výške 856,75 eur s DPH, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 343,25 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 13,73 eur; DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky 142,79 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2024

Robert Šorl
predseda senátu